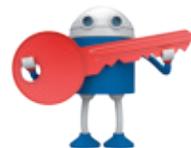

Golmmaceahkat doarjaga plána

OHCEJOGA GIELDA | OVDA- JA VUOÐÐOOAHPAHUS

GOLMMACEAHKAT DOARJAGA PLÁNA

Oktasaš, beavttálmahton ja sierra doarjja	4
Doarjjahámit	8
Pedagogalaš árvvoštallan beavttálmahton doarjaga várás	9
Oahppanplána	10
Pedagogalaš čielggadus sierra doarjaga várás	11
Persovnnalaš oahpahusa ordnema guoskevaš plána – HOJKS	12
Sierra doarjaga dárkkisteapmi	13
Ovttasbargu	14
Čuvvosat	14

OKTASAŠ, BEAVTTÁLMAHTTON JA SIERRA DOARJJA

Buori lági oahpahus ja vejolašvuohta fidnet bagadallama ja doarjaga oahppamii ja skuvlavázzimii lea juohke oahppi vuogatvuohta. Skuvlabarggus váldoiit vuhtii buot oahppiid eavttut ja dárbbut. Oahppiide oaivvilduvvon golmmaceahkat doarjja juhkkojuvvo oktasaš, beavttálmahtton ja sierra doarjjan. Dán plásas oahppiin oaivvilduvvojtit maid ovdaohpahusa mánát.

Oktasaš doarjja lea doarjjaohpahus dahje oasseágigge sierraoahpahus, jos mánná lea bázahallan gaskaboddosaččat skuvlaoahpuin ja dárbaša oanehut áigge yeahki. Doarjjaohpahusa ja oasseágigge sierraoahpahusa sisdoalu pláne oahpaheaddji ja dárbbu mielde son vihkkehallá doarjaga hámIID váhnemiiiguin, oahppiin ja eará ášshedovdiiguin.

Beavttálmahtton doarjja lea oaivvilduvvon oahppái, gii dárbaša su oahppamis dahje skuvlavázzimis jeavddalaš doarjaga dahje seammá áigasaččat mánggaid doarjjahámiid. Beavttálmahtton doarjja addojuvvo oahppái sutnje ráhkaduvvon **oahpanplána** mielde. Oahpanplána ráhkaduvvo ovttas váhne-miiguin. Beavttálmahtton doarjaga muttus šaddet dehálažjan skuvlla oahppifuolahan-bálvalusat, bearrašiin ovttasbargan, oasseágigge sierraoahpahus ja oahppi iežas dárbbuid mielde oahpuid bagadallan. Beavttálmahtton doarjja ordnejuvvo oahppi ovdańandássái ja su iežas dárbbuide heivvolažjan.

Jos mánná dárbaša **sierra doarjaga**, dalle ášsis dahkko čálalaš mearrádus, mas meroštallo ee. máná doarjaga dárbu, oahpahus-joavku, vejolaš oahppomeari ráhkadeapmi persovnnalaš dássái ja eará doarjjadoaimmaid dárbu. Mearrádusa galgá dárkkistit un-nimustá nuppi ja gudát jahkeluohká manjá. Ovdal go mánnái dahkko mearrádus sierra doarjagis oahpahusa ordnejeaddji galgá vál-dit vuhtii oahppi ja váhnemiid oaviliid. Dasa lassin sii galget háhkcat čielggadusa oahppi oahppama ovdańeamis ja mángga ámmátlaš

oahppifuolaheami ovttasbargun dahkko-juvvon čielggadusa oahppi ovdańis ožžon beavttálmahtton doarjagis ja oahppi oppalaš dilis. Dáid čielggadusaid vuodul oahpahusa lági-deaddji árvvoštallá oahppi doarjaga dárbbu, dahká **pedagogalaš čielggadusa**. Dárbbu mielde dát čielggadus vel dievas-mahtto psykologalaš, dálkkasdiedalaš dahje sosiálalaš čilgehusaiguin.

Sierra doarjaga mearrádusa goit sáhttá dah-ka ovda- dahje vuodooahpahusa álgima dahje dan áigge almmá ovdań dahkkon pedagogalaš čielggadusa ja oahppa-ma beavttálmahtton doarjaga addima, jos áššedovdi cealkámušaid vuodul boahtá ovdan ahte oahppái ii sáhte addit oahpahusa muđui su lámisvuoda, buohcuvuoda, ahtanuššama manjoneami dahje dovdduide čuoħcci heht-tehusa dahje eará dienlágan sierra siva geažil. Sierra doarjja lea sierraoahpahusa ja vuodđooahpahuslága mielde eará doarjjadoaimmat, nugo oahppifuolaheapmi, yeahkke- ja dulkonbálvalusat jnv. Sierraoahpahus ordne-juvvo nugo dálge, normála vuodđooahpahusa oktavuođas. Sierra doarjaga oažžu oahppiide dahkko álo persovnnalaš oahpahusa ordne-ma guoskevaš plána, HOJKS.

GOLMMACEAHKAT DOARJAGA MÁLLE

1

Ovda- ja vuodđooahpahus, **OKTASAŠ DOARJJA**

Ovddidit didolabbot oahpahusa ja sirret
OKTASAŠ DOARJJA (oahppanplána)

2

Jos buorre ovda-/vuodđooahpahus &
oktasaš doarjja eai leat doarvái
→ **PEDAGOGALAŠ ÁRVVOŠTALLAN**

Álggahit **BEAVTTÁLMAHTTON DOARJAGA**
Oahppanplána (bákkolaš)

3

Beavttálmahtton doarjja ii leat doarvái
→ **PEDAGOGALAŠ ČIELGGADUS**

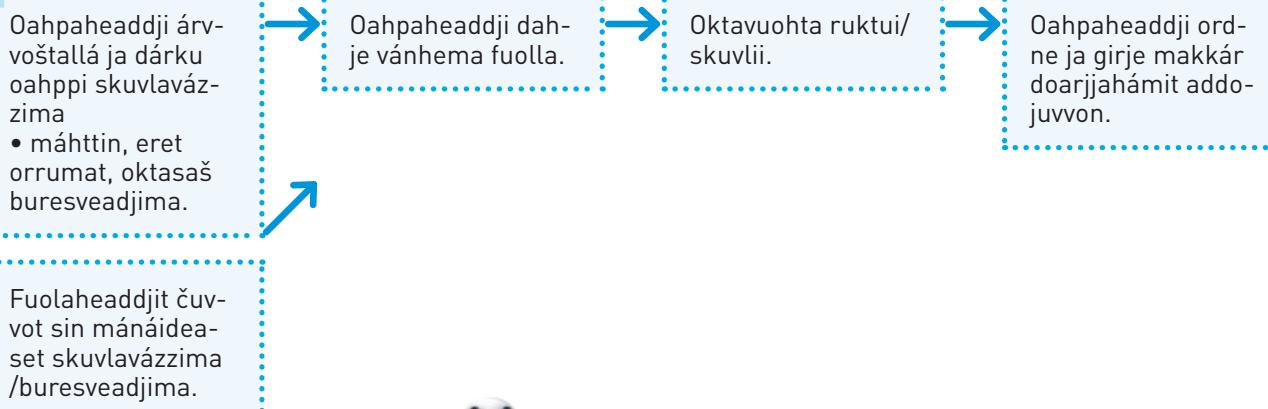
Mearridit álggahit
SIERRA DOARJAGA, HOJKS

Gáldu: OPH: Parkkinen, H. & Koivula, P.

GOLMMACEAHKAT DOARJJA

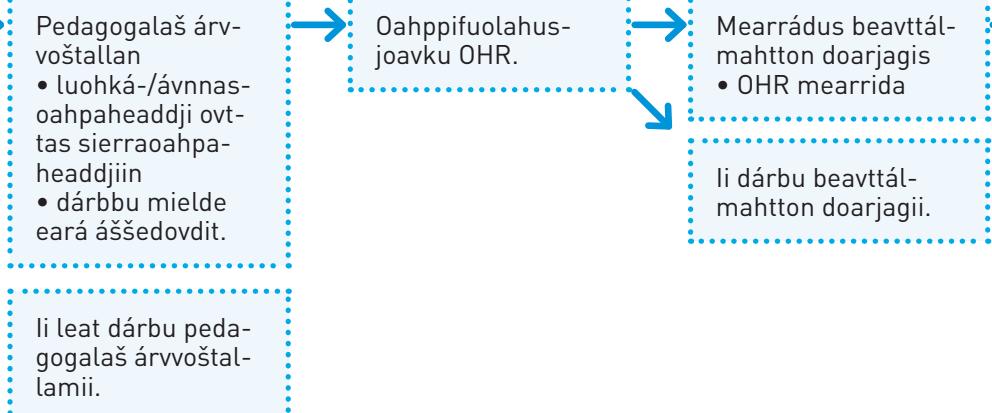
1

OKTASAŠ DOARJJA

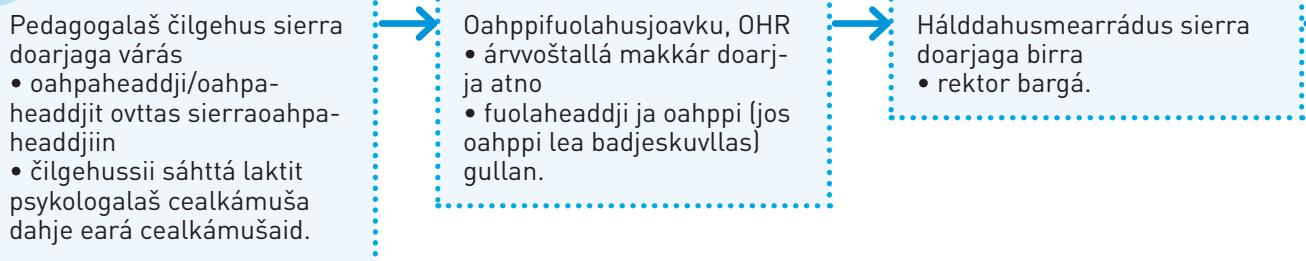
BEAVTTÁLMAHTTON DOARJJA

2

3

SIERRA DOARJJA

Oktasaš doarjaga doarjjahámit:
• sirren, doarjaoah-pahus, njuovžilis oahppiid joavkkut, oahppifuolahusa doarjja, oasseágge sierraoahpahus, mánggabéalát oah-pahusbirrasat ja -vuogit, seammá áigge oahpahus, stivren- ja doarjja-bálvalusat.

Oahpaheaddji joat-kevaš árvvoštallan.

Oahpaheaddji dah-je fuolaheaddji fuolla.

Oktasaš doarjja lea doarvái.

Lasihit doarjaga.

Oahppanplána
• oahpaheaddji ovttas fuolaheaddjiiguin, oahppi ja dárbbu mielde áššedovdiiguin.

Beavívádeapmi
• oktii jagis dahje dárbbu mielde.

Beavttálmahtton doarjja joatkášuvvá.

Sirdit oktasaš doarjumii.

Lasihit doarjaga
• OHR mearráodus.

HOJKS
(=pedagogalaš bargovearju)
• oahpaheaddji/oahpahead-djit, sierraoahpaheaddji ovttas fuolaheaddjiiguin ja oahppiin (badjeskuvla)
• dárbbu mielde eará ášše-dovdit.

Beavívádeapmi
• oktii jagis dahje dárbbu mielde
• dárkistuvvo ain juo 2. luohká ja 6. luohká loahpas.

Joatkit sierra doarjaga.

Sirdit beavttálmahtton doar-jagii.

Nuppástusat sierra doarjagii
• OHR mearrida.

DOARJJAHÁMIT

Dábálaš doarjaga hámit

- ruovttu ja skuvlla oktasašbargu
- njuovžilis oahpahusordnemät, sirren
- oahppibagadallan
- ovdaohappi skuvlla válmmašvuodaiskkus (sierraoahpaheaddji)
- oasseágge sierraoahpahus
- doarjjaoahpahus
- oahppifuolahusa doarjja
- skuvlla riekkesdoaibma, iđit- ja veaige-beaidoibaibma
- bagadallan- ja doarjjabálvalusat , ee. fysio- ja hállanterapevttat, skuvlapsykologa, psykiátralaš buohccedivššár, dearvvasvuodadvivššár, skuvladoavttir, sosiálabargi ja bearashaabargi.

Beavttálmahton doarjaga hámit

- meroštallo oahppanplánas
- oasseágge sierraoahpahus
- doarjjaoahpahus
- oahppibagadallan
- oahppifuolahusa doarjja
- bagadallan- ja doarjjabálvalusat, ee. fysio- ja hállanterapevttat, skuvlapsykologa, psykiátralaš buohccedivššár, dearvvasvuodadvivššár, skuvladoavttir, sosiálabargi ja bearashaabargi.
- earálagan pedagogalaš čovdosat.

Sierra doarjaga hámit

- meroštallo HOJKS:
- beavttálmahton doarjaga doarjjahámiid lassin veahkkebálvalusat ja veahkke-neavvut.

PEDAGOGALAŠ ÁRVVOŠTALLAN BEAVTTÁLMAHTTON DOARJAGA VÁRÁS

Beavttálmahtton doarjaga álggaheapmi vuodđuduvvá pedagogalaš árvvoštallamii, mas govvividuvvo

1. oahppi oahppama ja skuvlavázzima dilli oppalaččat,
2. oahppi oažjun dábálaš doarjja ja árvvoštallan dan váikkhusain,
3. oahppi oahppama válmmašvuhta ja oahppamii ja skuvlavázzimii laktáseaddji sierradárbut, ja
4. árvvoštallan das, makkár pedagogalaš, oahppanbirrasii gullevaš, oahppifuolahusain dahje eará doarjaordnemiiguin galgashii doarjut oahppi.

Oahppi oahpaheaddji dahje oahpaheaddjit ráhkadir čálalaš pedagogalaš árvvoštallama. Dárbbu mielde árvvoštallama ráhkadeamis geavahuvvojit maid eará áššedovdit, eandalii dalle go jearaldat lea oahppi buresbirgejupmái ja oppalaš ovdáneapmái gullevaš váttisuodain. Dárbbuid čilgema, doarjaga plánema ja lihkostuvvan ollašumi dáfus ovtasbargu oahppiin ja fuolaheaddjiin lea hui deatalaš.

Beavttálmahtton doarjaga álggaheapmi, ordnen ja dárbbu mielde oahppi sirdin ruovtto-luotta oktasaš doarjaga biirii giedħallo pedagogalaš árvvoštallama vuodđul oahppi-fuolahusjoavkkus. Dán giedħallama manjá oahppái addon beavttálmahtton doarjja gir-jejuvvo oahppi várás ráhkaduvvon oahppan-plánii.

OAHPPANPLÁNA

Oahppanplána lea plána oahppi oahppama ja skuvlavázzima ovdáneamis ja dasa dárbašlaš oahpahusordnemiin ja oahppi dárbašan doarjagis. Dat lea dohkkehuvvon oahpahusplánii vuodđuduvvi čálalaš, pedagogalaš ášsegirji. Dat geavahuvvo beavttálmahtton doarjaga áigge ja dán sáhttá dárbbu mielde atnit maid oktasaš doarjaga oassin.

Oahppanplána addá vuodú oahppi ovdáneami árvvoštallamii. Fuolaheaddji oažju plána alcces dieđu ja sáhttá de buorebut doarjut mánás. Plána ulbmilin lea maid dat, ahte oahppi oahppá unnánaččaid válđit ovddasvástádusa su lohkamis ja oažju iežas oahppamii eanet mihtomeriid masa figgat.

Oahppoávdnasa oahppomeari ii sáhte dahkat persovnnalažjan dušše oahppanplánain, go dat gáibida doarjagii mearrádusa. Oahppanplána, mii dahkko beavttálmahtton doarjaga várás, vuodđoduvvá pedagogalaš árvvoštallamis fidnejuvvon dihtui. Oahppanplána ráhkadeapmái válđet oasi oahpaheaddjít ovttas oahppiin ja fuolaheaddjiin sihke dárbbu mielde maid eará ášsedovdit. Oahppi oassi plánemis stuorru go sirdit vuodđooahpahusa bajit luohkáide.

PEDAGOGALAŠ ČIELGGADUS SIERRA DOARJAGA VÁRÁS

Ovdal sierra doarjaga guoskevaš mearrádusa dakhama oahppifuolahusjoavku galgá gulat oahppi ja su fuolaheaddji dahje lágalash ovddasteaddji. Oahpaheaddji/oahpaheaddjit ovttas sierraoahpaheaddjiin dahket oahppi birra pedagogalaš čielggadusa.

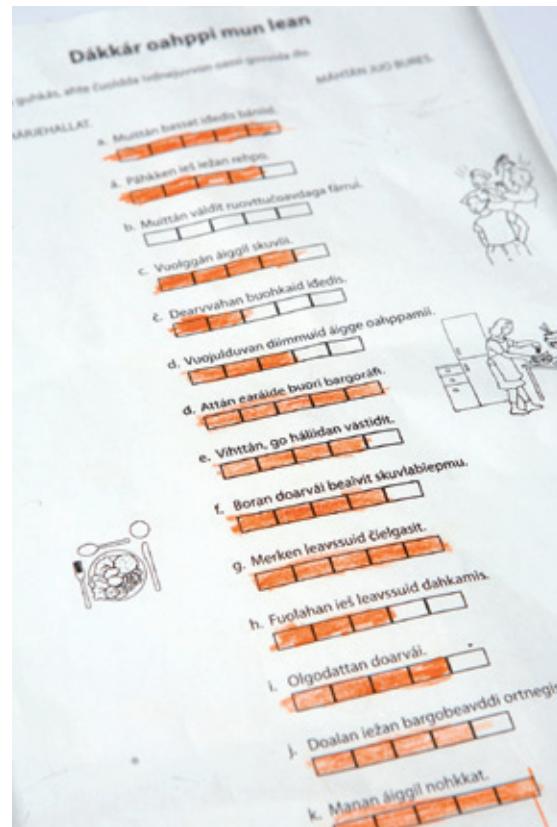
Pedagogalaš čielggadusa várás oahppi luohká-oahpaheaddji dahje luohkkágohcci háká

1. oahppi oahpahusas vástideaddji oahpaheaddjiin čielggadusa oahppi oahppama ovdáneamis ja
2. mángga ámmátlaš oahppifuolahusa ovttasbarggus dakkon čielggadusa oahppi oažjun beavttálmahtton doarjagis ja oahppi oppalaš dilis.

Čálalaš pedagogalaš čielggadusas goviduvvo

- oahppi oahppama ja skuvlavázzima dilli oppalačcat
- oahppi oažjun beavttálmahtton doarjja ja árvvoštallan dan váikkuhusain
- oahppi oahppanváttisvuodat ja oahppamii ja skuvlavázzimii guoski sierra dárbbut
- árvvoštallan das, makkár pedagogalaš, oahppanbirrasi guoskevaš, oahppifuolahanaš dahje eará doarjjaordnemii-guin oahppi galgashii doarjut
- vuoduštuvvon árvvoštallan das, dárbbashago oahppi ovta dahje mángga oahppo-ávdnasis persovnnalaš oahppomeari.

Pedagogalaš čielggadusa lassin sierra doarjaga mearrádusa válmmaštallamis hánkejuvvojít dárbbu mielde eará cealkámušat, nugo psykologalaš dahje dálkkasdiedalaš cealkámuš dahje vástideaddji sosiálalaš čielggadus. Sierra doarjaga dárba dárkkistuvvo 2. ja 6. jahkeluohká loahpas ja álo go oahppi doarjaga dárba nuppástuvvá. Dárkkisteami várás dakhko odđa pedagogalaš čielggadus.

PERSOVNNALAŠ OAHPAHUSA ORDNEMA GUOSKEVAŠ PLÁNA (HOJKS)

Sierra doarjaga mearrásdusa mañjá oahppái ráhkaduvvo persovnnalaš oahpahusa ordnema guoskevaš plána (HOJKS). Plána boah-tá ovdan oahppi sierra doarjaga mearrásdusa mielde oahpahus ja eará doarjja.

Persovnnalaš oahpahusa ordnema guoskevaš plána lea dohkkehuvvon oahpahusplánii vuodđuduvvi cálalaš, pedagogalaš ášsegirji. Oahppi oahpaheaddjít ja sierraoahpaheaddjí ráhkadit plána ovttas oahppiin ja fuola-headdjiiin. Dárbbashaš osiin dat ráhkaduvvo mángga ámmátlaš ovttasbargun.

HOJKS galgá sisdoallat čuovvovaš dieđuid dan mielde mo oahppi oahpahusa ja doarjja-daimmaid ordnen gáibida

- oahppi oahppama válmmašvuodat sihke oahppamii ja skuvlavázzimii guoskevaš sierra dárbbut
- oahppi oahppama ja skuvlavázzima oktasaš mihttomearit
- oahppoávdnasat ja ávnnašjoavkkut sihke válljenláhkái oahput, maid oahppi lohká ja oahppaávdnasiid jahkevahkkodiibmomearit
- lohkama sierra deattuhussuorggit daid oahppaávdnasiin main oahppis lea oktasaš oahppamearri
- oahppi eará ovdáneapmái, nugo sosio-emotionálalaš dahje motoralalaš dáidduide guoskevaš mihttomearit
- ovdáneami čuovvun ja árvvoštallan, oahppi vejolašvuhta čájehit su máhtus sierra vugiiguin, árvvoštallanvuogit ja áigi sihke oahppi iešárvvoštallan
- pedagogalaš čovdosat, nugo njuovzilis joavkkuid ásaheapmi, seammá áigge oahpahus, oahpahusvuogit, lohkan-strategijat, bargovuogit, kommunikašuvnavuogit, sierra veahkkeneavvut, oahppamateriálat ja eará doarjja
- fysalaš, psyhkalaš ja sosiálalaš oahppan-birrasii guoskevaš, oahppifuolahuslaš, bagadallan dahje eará čovdosat
- sierra doarjaga guoskevaš mearrásdusa mielde dulkon- ja veahkkekálvalusaid, eará oahpahusbálvalusaid sihke doarjja-

ja veajuiduhttinbálvalusaid ordnen ja eará doaibmiid ovddasvástádussuorggit

- govvádus oahppi oahpahusa ordnemis eará oahpahusa oktavuođas ja/dahje sierraoahpahusa joavkkus
- govvádus das, mo ja maid oahppodiim-muid sierraoahpahusa joavkkus eanáš áigge lohkki oahppi lohká oktasaš-oahpahusa joavkkus
- mánggaámmátlaš ovttasbarggu govvádus ja eará doaibmiid ovddasvástádus-suorggit
- govvádus oahppi skuvlasáhtuid ordne-min ja ovddasvástádusas sihke sáhtu vuordi oahppi bagadallamis ja bearrái-geahčus
- oahppi vejolaš oassálastin veaigebeaive-doaimmaide
- ovttasbarggu ollašuhtin oahppiin ja fuolaheaddjiiin, fuolaheaddji fállan doarjja
- plána ráhkadeapmái oassálastit.

Jos oahppi lohká ovtaa dahje mángga oahppávdnasis persovnnalaš oahppomeari mielde, HOJKSii čálihuvvo om. oktasaš čuoggáid las-sin

- logahallan daid oahppoávdnasiin, main oahppis lea persovnnalaš oahppomearri sihke dáid oahppaávdnasiid mihttomearit ja guovddáš sisdoalut
- ovdáneami čuovvun ja árvvoštallan, oahppi vejolašvuhta čájehit su máhtus sierra vugiiguin, árvvoštallanvuogit ja áigi sihke oahppi iešárvvoštallan daid oahppoávdnasiin, main oahppi lohká persovnnalaš oahppomeari mielde.

Jos oahppi lohká doaibmasurggiid mielde, HOJKSii čálihuvvo om. oktasaš čuoggáid las-sin

- govvádus doaibmasurggiid mielde lohkki oahppi persovnnalaš mihttomeriin ja guovddáš sisdoaluin doaibmasurggiid mielde
- ovdáneami čuovvun ja árvvoštallan, oahppi vejolašvuhta čájehit su máhtus sierra vugiiguin, árvvoštallanvuogit ja áigi sihke oahppi iešárvvoštallan doaibmasurggiid mielde.

SIERRA DOARJAGA DÁRKISTEAPMI

Ovdaohpahussii boadedettiin

Jos mánná lea ožzon beavttálmahtton daje sierra doarjaga árrabajásgeassima áigge, doarjaga dárbu dárkkistuvvo giđdat ovdal ovdaohpahusa álgima. Sutnje dahkkoit dárbbashaš pedagogalaš čielggadusat, maid vuodul árvvoštallo, makkár doarjaga mánna boahtá dárbbasít ovdaohpahusas. Ovdal mearrádusa dakhama fuolaheaddjiide várrejuvvo gullanvejolašvuhta ášsis.

Ovdaohpahusas álgoohpahussii

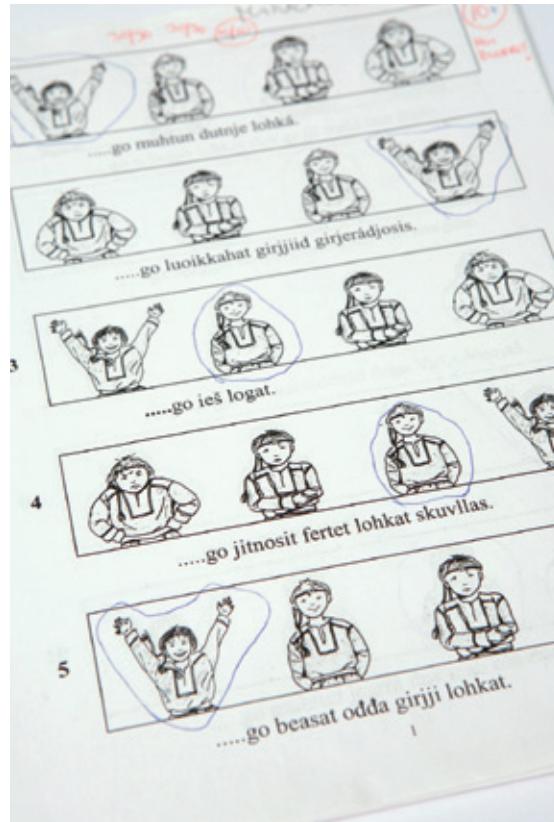
Buot ovdaohpahusas sierra doarjaga oažžu mánáid doarjaga dárbu árvvoštallo ovdaohpahusjagi giđa. Sutnje dahkkoit pedagogalaš čielggadusat ja daid vuodul árvvoštallo, leago dárbu joatkit doarjaga ja mii livččii mánái buoremus báiki álggahit skuvlla. Mearrádus máná oahpahusa ja sierra doarjaga ordnemis guoská 1.–2. jahkeluohká. Jos mánná ii eanet dárbbasít sierra doarjaga, son sirdašuvvá beavttálmahtton doarjaga biirii. Ovdal mearrádusa dakhama várrejuvvo gullanvejolašvuhta ášsis.

Nuppi jahkeluohká giđdat

Jos oahppái lea addojuvvon sierra doarjja, doarjaga dárbu dárkkistuvvo 2. jahkeluohká giđa. Sutnje dahkkoit pedagogalaš čielggadusat, maid vuodul árvvoštallo leago sierra doarjaga dárbu joatkit. Jos dárbu ii leat, sierra doarjaga loahpaheamis dakhko mearrádus. Ovdal mearrádusa dakhama várrejuvvo gullanvejolašvuhta ášsis.

Guđát jahkeluohká giđdat

Buot sierra doarjaga oažžu oahppiid doarjaga dárbu árvvoštallo 2. jahkeluohká giđa láhkái maid 6. jahkeluohká giđa leago doarjaga dárbu joatkit ja mii livččii oahppái buoremus skuvlabáiki. Jos oahppi ii eanet dárbbasít sierra doarjaga, son sirdašuvvá beavttálmahtton doarjaga biirii. Jos sierra doarjaga mearrádus nuppástuhitto, oahppi fuolaheaddjiide várrejuvvo gullanvejolašvuhta ášsis.

Ovccát jahkeluohkás

9. jahkeluohkás oahppiid ámmát- ja joatkka-skuvlenbáikki válljen ráhkaduvvo fuolalaččat. Oahppit fitnet oahpásmuvvamin ámmát-skuvlla sierra oahppolinjáide ja earálágan bargosajiide.

Sierra doarjaga biires leahkki oahppit sahttet ohcat ámmátlaš skuvlejupmái nu gohčoduvvon njuovžilis ohcama bokte. Ámmátskuvla addá oasi oahppisajiin njuovžilis ohcama bokte ohcci oahppiide, geaid oahppiváljemat ráhkaduvvojit sin dárbbuid mielde.

Borgemánu álggus dollo ng. manjnilbagadallandeaivvadeapmi, mas oahppobagadallit ja sierraoahpaheaddjít addet daid skuvlensaji haga báhcán oahppiid oktavuođa dieđuid "Ohcci nuoraedbarggu" bargái, guhte fuolaha oahppiid bagadallama earálágan bálvalusaid ollái.

OVTTASBARGU

Buori ja luohtehahti ruovttu, skuvlla ja oahppifuolahusa ovttasbargguin sáhttit doarjut oahppi skuvlavázzima mearkkašahti mearis.

Ovttasbargu dakhko ee.

1. pedagogalaš árvvoštallama ráhkadeamis, mii dahkko oahppái ovdal beavttálmahton doarjaga álggaheami,
2. beavttálmahton doarjaga oažžu oahppi oahppanplána ráhkadeamis ja oðadeamis,
3. sierra doarjaga dárbbuid čilgema várás pedagogalaš čielggadusa ráhkadeamis ja
4. sierra doarjaga oažžu oahppi persovnnalaš oahpahusa ordnema guoskevaš plána ráhkadeamis.

Ovddabealde máinnašuvvon áššebáhpárat ja plánat ráhkaduvvojit čuvgehusdoaimma elektrovnnalaš Wilma-oahppidiehtovuogá-dahkii, nuba fuolaheaddjide lea vejolaš kommenteret válmmaštallojuvvon áššebáhpáriid ja plánaid maiddái elektrovnnalačcat.

ČUVVOSAT

Čuvvosat leat lohkamis duššefal interneahdas
<http://opspro.peda.net/utsjoki/>
<http://www.utsjoki.fi/fi/palvelut/>
opetus--vapaa-aika-ja-kulttuuripalvelut/opetussuunnitelmat.php

- Čuovus 1: fuollaskovvi (ovdaohpahus, vuodđooahpahus, luohkáid mielde)
- Čuovus 2: pedagogalaš árvvoštallan, ovdaohpahus
- Čuovus 3: pedagogalaš árvvoštallan, vuodđooahpahus
- Čuovus 4: oahppanplána, ovdaohpahus
- Čuovus 5: oahppanplána, vuodđooahpahus
- Čuovus 6: pedagogalaš čielggadus, ovdaohpahus
- Čuovus 7: pedagogalaš čielggadus, vuodđooahpahus
- Čuovus 8: persovnnalaš oahpahusa ordnema guoskevaš plána HOJKS, ovdaohpahus
- Čuovus 9: persovnnalaš oahpahusa ordnema guoskevaš plána HOJKS, oahppis eai leat sutnje ráhkaduvvon oahppanmearit, vuodđooahpahus
- Čuovus 10: persovnnalaš oahpahusa ordnema guoskevaš plána HOJKS, oahppis sutnje ráhkaduvvon oahppanmearit, vuodđooahpahus
- Čuovus 11: persovnnalaš oahpahusa ordnema guoskevaš plána HOJKS, doaibmasurggiid mielde lohkki oahppi, vuodđooahpahus